

Sjors van der Kraan, gastdocent/docententrainer VO/MBO/HBO bij KlasseTaal

Ons project en onze droom:

‘Elke school in Nederland het predicaat “Taalbewuste School”.



In het jaar 2006 werd op feestelijke wijze en in aanwezigheid van alle leerlingen en personeel, op het Varendonck College in Someren (Kanaalstraat) het eerste bordje: ‘Taalbewuste school’ onthuld. Inmiddels is deze school al 18 jaar heel specifiek en doelgericht bezig met het onder de aandacht brengen van en het bewust maken van respectvol taalgebruik. Een vaardigheid voor het leven zoals toen werd gezegd tijdens de officiële onthulling van het predicaat.

We hebben als KlasseTaal¹ geweldig nieuws! Nu, 18 jaar verder, hangen er 209 Taalbewuste school- en Schoolpleinborden² op de Nederlandse scholen van PO tot MBO. Met dit bord/predicaat, maken scholen zichtbaar dat respectvol taalgebruik een belangrijk thema en aandachtspuntpunt is.

Deze onderwijsinstellingen dragen al één of meerdere jaren het predicaat: **‘Taalbewuste school.’** Daar zijn wij als onderwijsorganisatie heel content mee. Doormiddel van dit predicaat maken deze scholen een statement om daadwerkelijk en expliciet te werken aan respectvolle taal. Een school waar vloek- en scheldwoorden³ NOT DONE is! Samen met deze ‘Taalbewuste scholen’, geven wij daar dagelijks vorm aan d.m.v. gastlessen, tijdens mentorlessen en tijdens bezinnings- week- en dagopeningen. Samen werken en samen bouwen we aan taalbewustzijn. Het aanvragen van dit predicaat is voor ons als organisatie een enorme bemoediging, kracht en stimulans om onze doelstelling en missie te blijven uitvoeren. Want: **‘Respect geeft kleur aan je omgeving!’**

Omdat we weten dat woorden kracht hebben. Negatieve kracht en positieve kracht. Woorden kunnen verbinden en afstoten. Woorden kunnen bouwen en breken. Woorden kunnen beschadigen en helen. We maken leerlingen en studenten elke dag bewust van deze (kiem)kracht, maar ook dat woorden wortels hebben. Met woorden kunnen we veel ingang zetten. Wat je zaait zal je oogsten zeggen we weleens. Wie vriendelijk doet, vriendelijkheid ontmoet. Helle. S. Haase heeft ooit gezegd: ‘Taal is de uitdrukking van cultuur. Zonder goed onderhoud van de taal, verschaalt het denken.’ George Orwell heeft ooit gezegd: ‘Als taal het denken kan bederven, dan kan denken de taal

¹ KlasseTaal is een onderwijsondersteunende organisatie die zich professioneel bezighoudt met het bewustmaken van taalgebruik bij kinderen, tieners, jongeren en jongvolwassenen. KlasseTaal werkt vanuit een christelijke visie, vanuit de liefde voor God en respect voor mensen. KlasseTaal bestaat sinds september 2012 en is een zelfstandige dochteronderneming van de Bond tegen vloeken. www.bondtegenvloeken.nl

De kerntaak van KlasseTaal is het geven van gastlessen binnen het PO, VO, MBO, HBO en het WO onderwijs.. Jaarlijks worden gemiddeld 750 gastlessen gegeven op 135 scholen door heel het land . KlasseTaal bereikt daarmee ongeveer 25.000 leerlingen/studenten per jaar! Naast gastlessen en workshops, biedt klasseTaal ook trainingen en inspiratiesessies aan voor directies, docenten en teamleiders. www.klassetaal.nl

² Zie de afbeeldingen hierboven of ga naar onze website: <https://www.klassetaal.nl/wie-zijn-wij/projecten/taalbewuste-school> of naar <https://www.klassetaal.nl/wie-zijn-wij/projecten/bord-op-het-plein>

³ Bij vloek- en scheldwoorden denken we aan 9 kwetsbare/gevoelige gebieden zoals: Geloof, ziekten, afkomst, huidskleur, handicaps, familie, uiterlijk, genitaliën, seksuele geaardheid.

bederven.’ Wil je jezelf, de klas, de school, de samenleving en de wereld veranderen? Begin dan bij de taal! Andere woorden, andere werelden!⁴

Naast het overdragen van kennis is het onze en uw missie én pedagogische opdracht om ook taalvaardigheden over te dragen. Wijsheid- en levenslessen voor elke leerling en student. Hiermee leveren wij de samenleving een ‘complete’ leerling/student af. Breed toegerust, communicatief vaardig voor nu én de toekomst. Daarom zeggen wij als KlasseTaal: ‘Samenwerken aan taalbewustzijn is samenwerken en samenbouwen aan een taalvriendelijke en veilige leer-leef- en werkomgeving. Dat willen we toch allemaal. Dit bevordert de sfeer binnen de school en de samenleving en werkt positief in op het welzijn van elke leerling, docent en burger. Een nieuwe generatie communicatief vaardig maken is een must binnen een multiculturele en multireligieuze samenleving, met nadruk op de woorden: ‘samen’ en ‘leven’.

Zoals gezegd hangen er **209 Taalbewuste school en Schoolpleinborden** op de Nederlandse scholen van PO tot MBO. Geweldig! Dat wil uiteraard niet zeggen dat de scholen die dit predicaat niet dragen daar niet expliciet mee bezig zijn. Toch hebben wij een droom! Graag willen wij voor deze scholen ons predicaat onder de aandacht brengen, zodat meer scholen dit predicaat gaan dragen. Op het moment dat scholen kiezen voor dit predicaat, dan verbinden zij zich met een uiterst relevante opdracht. Een bordje ophangen is één, maar dat moet wel handen en voeten krijgen. Eind 2023 hebben wij 11 scholen benaderd die het predicaat dragen. We hebben directies, teamleider en docenten een 9-tal vragen voorgelegd. Hier volgen enkele vragen uit ons interview: 1. Kunt u een aantal redenen noemen waarom uw school het predicaat Taalbewuste school heeft aangevraagd? 2. Hoe geeft uw school aan deze opdracht praktisch vorm? 3. Kunt u vertellen welke maatregelen, welke aanpak echt werkt?

Hieronder enkele reacties op de vragen:

- *Wij vinden het belangrijk om als christelijke school ook een taalbewuste school te zijn: wij vinden het belangrijk dat leerlingen en ouders weten waar wij voor willen staan we willen dat leerlingen respectvol met elkaar omgaan we willen dat leerlingen zich veilig voelen wij willen daarin Jezus volgen.*
- *Tijdens de aangeboden lessen van klassetaal tijdens de dagopeningen en lessen maar ook letten wij hierop tijdens pauzes en andere vrije situaties door hierover te spreken (bewustwording van de kracht van taal) door zelf positieve taal te gebruiken en door elkaar te corrigeren.*
- *Taalgebruik kun je niet in één lesje vangen; het gaat om een attitude; en daarom is blijvende aandacht een must.*
- *Ouders weten dat wij een taalbewuste school zijn. Zij weten dat wij hier met de leerling over spreken en elkaar ook aanspreken wanneer zaken niet goed gaan.*
- *Taalbewuste school maakt duidelijk waar je voor staat en dat je samen werk wil maken voor een veilige en goede leeromgeving.*

Onze droom is dat alle scholen van PO tot en met MBO dit predicaat zouden dragen! Elke school het predicaat: **Taalbewuste school! Een geweldige uitdaging!** Samen bouwen en samen werken aan taalbewustzijn én taalvaardigheid én taalvriendelijkheid én taalveiligheid. Lessen voor het leven. Of zoals een docent reageerde: *“Taalbewuste school maakt duidelijk waar je voor staat en dat je samen werk wil maken voor een veilige en goede leeromgeving.”*

KlasseTaal.

⁴ Taalkracht. Andere woorden, andere werelden. Christien Brinkgeve, Eric Koenen en Sanne Bloemink (red.) ISVW Uitgevers.